

Aktuálne priority v technickej normalizácii v medzinárodnom kontexte

Ing. Milan Holeček
poradca predsedy ÚNMS SR

Čo je normalizácia

(informačný leták AENOR)

Technické normy prispeli prominentným spôsobom k zlepšeniu konkurencieschopnosti a k ekonomickému rozvoju.

Predstavujú nástroj, ktorý umožňuje voľný pohyb tovaru na regionálnych trhoch a v rámci medzinárodného obchodu

Hlavným cieľom normalizácie je vývoj technických špecifikácií - noriem, ktoré sú dobrovoľne používané organizáciami ako referencie na preukázanie kvality a bezpečnosti svojich výrobkov a služieb. V očiach zákazníkov splnenie požiadaviek technických noriem je zárukou najvyššej úrovne výrobkov a impulzom k jeho zakúpení/použitiu, pretože tento výrobok sa zdá byť odlišný od ostatných ponúk na trhu.

Normy sú navyše základom pre vzdelávanie a výskum, poskytovanie informácií o nových technológiách, vedeckých poznatkoch a dostupných technológiách.

Ročný pracovný program Únie pre európsku normalizáciu na rok 2015

Význam normalizácie pre pracovné miesta, rast a oživenie hospodárstva sa opäť pripomenul v oznámení Komisie o priemyselnej politike s názvom „Za obnovu európskeho priemyslu“, v ktorom sa zdôraznila potreba, aby bol európsky systém normalizácie prínosom v oblasti priemyselnej politiky, inovácie a technologického rozvoja. Identifikovalo sa v ňom šesť rýchlo rastúcich oblastí pre prioritné opatrenia: pokročilé výrobné technológie, kľúčové podporné technológie, biovýrobky, udržateľná priemyselná politika, udržateľná politika stavebníctva a suroviny, ekologické vozidlá a inteligentné siete.

Tieto zámery môžu v budúcnosti viesť k formálnym normalizačným žiadostiam (mandátom) adresovaným európskym normalizačným organizáciám (ENO) – CEN, CENELEC a ETSI, pričom sa však ponechá priestor aj na prípravné alebo pomocné opatrenia navrhnuté alebo iniciované Komisiou bez mandátov.

Ročný pracovný program Únie pre európsku normalizáciu na rok 2015

Vzhľadom na súkromný charakter európskej normalizácie praktické vykonávanie (t. j. normalizácia) všetkých týchto priorít a opatrení vždy podlieha zodpovednosti, ochote a diskrečnej právomoci ENO. Úloha Komisie bude aj ďalej spočívať v iniciovaní činností európskej normalizácie prostredníctvom normalizačných žiadostí alebo iných opatrení a v poskytovaní finančných prostriedkov Únie na európsku normalizáciu, ktorá podporuje priority Únie.

Komisia koncom roka 2013 začala nezávislé preskúmanie európskeho systému normalizácie. Prvá fáza správy týkajúca sa zisťovania faktov bola ukončená v júni. Ďalšia fáza sa týka analýzy faktov a záverov. Výsledky budú k dispozícii koncom tohto roka.

Strategické priority európskej normalizácie

- ukončenie integrácie sietí: informačných, energetických a dopravných sietí,
- vytvorenie otvorenejšieho a integrovanejšieho vnútorného trhu s tovarom a službami,
- zlepšovanie podnikateľského prostredia, regulačného rámca a verejnej správy v EÚ,
- stimulácia investícií do inovácií a nových technológií,
- zvyšovanie produktivity a efektívneho využívania zdrojov a uľahčovaním prístupu k cenovo dostupným výrobným vstupom,
- zlepšovanie zručností a uľahčovaním priemyselnej zmeny,
- podporovanie malých a stredných podnikov a podnikania,
- podporovanie internacionalizácie spoločností EÚ, najmä MSP.

Oblasti strategických priorít európskej normalizácie

- biovýrobky vrátane biopalív
prípravný a sprievodný výskum k vývoju testovacích metód uplatniteľných na meranie bioobsahu, funkcionalít, environmentálnych atribútov a profilov biovýrobov, napr. biopolymérov, biomazív, biorozpúšťadiel a biosurfaktantov
- stavebné výrobky a výstavba
dokončenie vývoja určitých noriem pre nové výrobky, napríklad pre inovačné výrobky, ale aj zmena existujúcich noriem potrebných na vykonávanie nariadenia (EÚ) č. 305/2011. Určité regulované aspekty, napríklad dostupnosť stavebných prác a udržateľné využívanie prírodných zdrojov, sa musia začleniť do harmonizovaných európskych noriem pre výrobky, Komisia plánuje vydať normalizačné žiadosti počas tretieho štvrtroka 2015.

Oblasti strategických priorít európskej normalizácie

- ekodizajn/energeticky významné výrobky
 - je potrebné vypracovať normy súvisiace s efektívnym využívaním zdrojov, ako sú indexy recyklovateľnosti, obnoviteľnosti a opakovanej použiteľnosti alebo trvanlivosti výrobkov a ich základných zložiek, alebo iné environmentálne parametre, aby sa zjednodušilo charakterizovanie možných požiadaviek na ekodizajn v ďalších oblastiach.
 - recyklácia odpadu
 - charakterizovanie odpadu pre škodlivú vlastnosť H 12 – uvoľňovanie akútne toxického plynu kategórie 1, 2 alebo 3, keďže v tejto oblasti práve prebieha príprava mandátu.
 - poštové služby
 - podpora vývoja elektronického obchodu zlepšovaním doručovania balíkov, a to najmä v cezhraničnom styku.

Oblasti strategických priorít európskej normalizácie

- kvalita vzduchu a priemyselné emisie
 - k zabezpečeniu lepšej porovnateľnosti údajov sa vyžadujú validované štandardné metódy pre PAU (polycyklické aromatické uhľovodíky).
 - inovácia a nové technológie
 - posilnenie vnútorného trhu s tovarom a službami
 - digitálna agenda pre Európu
 - zmena klímy a Európa efektívne využívajúca zdroje

Medzinárodný rozmer európskej normalizácie

Celkovým cieľom je posilniť celosvetový dosah a konkurencieschopnosť európskeho výrobného odvetvia znižovaním technických prekážok obchodu. Používanie spoločných alebo technicky zosúladených noriem podporuje výmenu tovaru a služieb prostredníctvom zvyšovania interoperability na svetovej úrovni. Lepšia harmonizácia noriem merania vplyvu na životné prostredie umožňuje spravodlivejšie podmienky pre priemysel.

Informácie z technických rád CEN a CENELEC

Technická rada CEN (CEN/BT) - dôležité rozhodnutia v r. 2014

Skrátenie tvorby európskych noriem - zmeny vnútorných predpisov CEN na:

- skrátenie etapy verejného pripomienkovania na 3 mesiace
- možnosť vynechania etapy formálneho hlasovania o konečnom návrhu európskej normy

Vytvorenie 4 nových technických a projektových komisií CEN:

- CEN/TC 432 Kompetentnosť colných zástupcov
- CEN/TC 433 Zábavná technika. Vybavenie, technické zariadenia a mechanizmy používané v zábavnom priemysle
- CEN/TC 434 Projektová komisia - e-fakturácia
- CEN/TC 435 Projektová komisia – tetovacie služby

Informácie z technických rád CEN a CENELEC

Technická rada CENELEC (BT CENELEC) - dôležité rozhodnutia z posledného zasadnutia

Skrátenie tvorby európskych noriem:

– uvažuje sa nad zavedením jedného schvaľovacieho postupu (approval procedure), ktorý by nahradil doteraz používané schvaľovacie postupy: verejné prerokovanie (Enquiry), hlasovanie o konečnom návrhu európskej normy (Formal vote) a osobitný jednostuňový postup (UAP), ďalšie informácie budú podané na budúcom zasadnutí BT CENELEC;

– interpretačné hárky (interpretation sheets) – účastníci odhlasovali vydávať namiesto interpretačných hárkov dodatky k normám;

– spolupráca s EÚ a EFTA – BT CENELEC bude posudzovať zmluvy na financovanie tvorby noriem, ktoré budú predkladané EÚ a EFTA mimo mandátov. Je potrebné stanoviť prioritné oblasti tvorby noriem aj z dôvodu zníženia prostriedkov EK o 25 % na budúce obdobie.

Informácie zo 37. GA ISO

významná úloha ISO v oblasti odstraňovania prekážok obchodu, stanovenia kvalitatívnych štandardov, ale aj schopnosť adaptácie v aktuálnom období rýchleho vývoja nových technológií,

Priority

- lepšie porozumenie požiadavkám zákazníkov
- udržateľnosť rozvoja – konvertovanie publikácií do formátu XML
- Vzdelávacie aktivity
- sprievodca „Ako písať technické normy“
- brožúra pre využitie NNO a národnými regulátormi
- školenie pre strategické osobnosti (CEO, vyšší management)
- Zlepšovanie činností spojených s tvorbou noriem
 - zapojenie zainteresovaných strán
 - projekty podpory rozvíjajúcich sa ekonomík
 - partnerstvo
- Otvorené rokovanie venované téme udržateľnosti

Informácie zo 78. AG IEC

- ❑ do technickej normalizácie na svetovej úrovni je potreba zapájať čo najviac malých a stredných podnikov a zabezpečiť ich spoluprácu s veľkými nadnárodnými spoločnosťami,
- ❑ bolo by vhodné odstrániť prekážky, ktoré vznikajú z dôvodov rôznych normalizačných systémov v jednotlivých ekonomikách – znižovanie nákladov pre exportujúce firmy,
- ❑ vývoj technológií musí byť jednoznačne podporený aj normalizáciou a zjednocovaním jej rôznych systémov v rozličných krajinách,
- ❑ budúcnosť elektrotechnického priemyslu – LED osvetlenie, digitálne značenie, inteligentné balenie a označovanie tovaru;
- ❑ Podčiarknutý význam posudzovania zhody – nástroj k ďalšej medzinárodnej spolupráci medzi krajinami. Tieto systémy sú ovplyvňované a riadené trhom – do popredia sa v poslednom čase dostávajú systémy posudzovania zhody pre obnoviteľné zdroje energie.

Rozdelenie prevzatých noriem v r. 2013 podľa klasifikácie ICS

ICS	Sektor	Prevz. celkom	Prevz. prekl.	tj. %	Stran prekl. celkem
91	STAVEBNÉ MATERIÁLY A STAVBY	161	83	51,55%	2 625
29	ELEKTROTECHNIKA	109	71	65,14%	2 312
13	OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA. BEZPEČNOSŤ	167	63	37,72%	2 252
93	INŽINIERSTVO VEREJNÝCH STAVIEB	48	37	77,08%	968
23	KVAPALINOVÉ A PLYNOVÉ SYSTÉMY A ČASTI NA VŠEOBECNÉ POUŽITIE	69	31	44,93%	1476
1	VŠEOBECNÉ POJMY. TERMINOLÓGIA. NORMALIZÁCIA. DOKUMENTÁCIA	55	23	41,82%	1328
79	SPRACOVANIE DREVA	30	15	50,00%	714
97	VEDENIE DOMÁCNOSTI. ZÁBAVA. ŠPORT	37	13	35,14%	552
71	CHEMICKÁ TECHNOLOGIA	59	12	20,34%	285
27	INŽINIERSTVO ENERGIE A PRENOSU TEPLA	32	11	34,38%	454
21	MECHANICKÉ SYSTÉMY A ČASTI NA VŠEOBECNÉ POUŽITIE	18	11	61,11%	200

Rozdelenie prevzatých noriem v r. 2013 podľa klasifikácie ICS

ICS	Sektor	Prevz. celkom	Prevz. prekl.	tj. %	Stran prekl. celkem
25	STROJÁRSTVO	49	10	20,41%	372
3	SOCIOLÓGIA. SLUŽBY. ORGANIZÁCIA PODNIKOV A MANAŽMENT. ADMINISTRATÍVA. DOPRAVA	44	10	22,73%	486
17	METROLÓGIA A MERANIE. FYZIKÁLNE JAVY	39	9	23,08%	200
75	ROPA A PRÍSLUŠNÉ TECHNOLOGIE	37	8	21,62%	204
81	PRIEMYSEL SKLA A KERAMIKY	17	7	41,18%	104
43	TECHNIKA CESTNÝCH VOZIDIEL	23	6	26,09%	244
53	ZARIADENIA NA MANIPULÁCIU S MATERIÁLOM	18	6	33,33%	260
45	ŽELEZNIČNÁ TECHNIKA	30	5	16,67%	206
19	SKÚŠOBNÍCTVO (toto pole zahŕňa všeobecné normy pre skúšanie)	18	4	22,22%	104
67	POTRAVINÁRSKA TECHNOLOGIA	14	4	28,57%	156

Rozdelenie prevzatých noriem v r. 2013 podľa klasifikácie ICS

ICS	Sektor	0	Prevz. prekl.	tj. %	Stran prekl. celkem
83	GUMÁRSKY PRIEMYSEL A PRIEMYSEL PLASTICKÝCH HMÔT	46	3	6,52%	84
59	TEXTILNÝ A KOŽIARSKY PRIEMYSEL	27	3	11,11%	40
7	MATEMATIKA. PRÍRODNÉ VEDY	15	3	20,00%	112
33	TELEKOMUNIKÁCIE, AUDIOTECHNIKA A VIDEOTECHNIKA	140	2	1,43%	88
87	PRIEMYSEL NÁTEROV A FARIEB	17	2	11,76%	40
55	BALENIE	11	2	18,18%	56
85	PAPIERENSKÝ PRIEMYSEL	6	2	33,33%	32
11	ZDRAVOTNÍCTVO A ZDRAVOTNÁ TECHNIKA	64	1	1,56%	90
77	METALURGIA	34	1	2,94%	20
61	ODEVNÝ PRIEMYSEL	10	1	10,00%	12
49	LETECKÁ TECHNIKA A KOZMICKÉ DOPRAVNÉ PROSTRIEDKY	83	0	0,00%	
31	ELEKTRONIKA	48	0	0,00%	

Postoj vyspelých štátov k technickej normalizácii

!vecná ako aj finančná podpora a uznanie vládami krajín

!podpora európskej legislatívy

!80 % všetkých nákladov na technickú normalizáciu je hradené podnikateľmi

!uznanie technickej normy ako parametru základnej požiadavky na kvalitu a bezpečnosť výrobku

Ďakujem za pozornosť.

Ing. Milan Holeček
poradca predsedu ÚNMS SR
milan.holecek@normoff.gov.sk

